DOI: https://zenodo.org/records/23066990

ACTUAL PROBLEMS OF TRANSPORT MEDICINE:

environment; occupational health; pathology

SCIENTIFIC JOURNAL
Founders: Ukrainian Research Institute of Transport Medicine of the Ministry of Health of Ukraine and O.V. Bogatsky Institute of Physics and Chemistry of the National Academy of Sciences of Ukraine

№ 3 (85), 2026 г.
Заснований у серпні 2005 р.

Зміст:		Content:
ОФІЦІЙНА ПОЗИЦІЯ РЕДАКЦІЇ: ПРО СПРАВЕДЛИВІСТЬ, НАУКУ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ЖУРНАЛУ	**6**	OFFICIAL EDITORIAL POSITION: ON FAIRNESS, SCIENCE, AND PRESERVING THE JOURNAL
Проблемні статті	**7**	**Problem Articles**
ПРОФІЛАКТИКА ВИБУХІВ ФОСФІНУ ТА ПОЖЕЖ ФУМІГАНТІВ У ФУМІСЛИВАХ ПРИ ДЕГАЗАЦІЇ ВАНТАЖІВ НА МОРСЬКИХ СУДНАХ — *Бєлобров Є.П., Рангаєв О.В., Большой Д.В., Пихтєєва О.Г.*	**8**	PREVENTION OF PHOSPHINE EXPLOSIONS AND FUMIGANT IGNITION IN HOLD SPACES DURING CARGO DEGASIFICATION ON SEAGOING VESSELS — *Bielobrov Ye.P., Ranhaiev O.V., Bolshoy D.V., Pykhtieieva E.G.*
Оглядові статті	**16**	**Review Articles**
АВТОНОМНА РЕГУЛЯЦІЯ АДАПТАЦІЇ ПРИ АЛКОГОЛЬНІЙ ЗАЛЕЖНОСТІ: ВІД ЗАГАЛЬНОГО АДАПТАЦІЙНОГО СИНДРОМУ ДО АЛОСТАЗУ — *Стоянов О.М., Кугель Я.І., Калашніков В.Й., Дарій В., Вастьянов Р.С., Опря Є.В., Андреєва Т.О., Мельник Ю.В., Гіль О.Л.*	**16**	AUTONOMIC REGULATION OF ADAPTATION IN ALCOHOL DEPENDENCE: FROM GENERAL ADAPTATION SYNDROME TO ALLOSTASIS — *Stoyanov O.M.,, Kuhel Ya.I., Kalashnikov V.Yo., Darii V.I., Vastyanov R.S., Oprya Ye.V., Andreeva T.O., Melnyk Yu.V., Hil O.L.*
ІНДУКЦІЯ СИНТЕЗУ БІЛКУ У ФІЗІОЛОГІЧНИХ МЕХАНІЗМАХ АПОПТОТИЧНОЇ ГИБЕЛІ НЕЙРОНІВ — *Вастьянов Р.С., Стоянов О.М.*	**26**	PROTEIN SYNTHESIS INDUCTION IN PHYSIOLOGICAL MECHANISMS OF APOPTOTIC NEURONAL DEATH — *Vastyanov R.S., Stoyanov O.M.*
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОЦІНКИ ХАРЧУВАННЯ (ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ) — *Бабієнко В.В.*	**42**	CURRENT ISSUES IN NUTRITION ASSESSMENT (REVIEW) — *Babienko V.V.*
Клінічні аспекти медицини транспорту	**58**	**Clinical Aspects of Transport Medicine**
ОЦІНКА КЛІНІЧНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОДАТКОВОГО ЗАСТОСУВАННЯ КОМБІНАЦІЇ D-МАНОЗИ, ЕКСТРАКТУ ЖУРАВЛИНИ ТА ІНШИХ РОСЛИННИХ КОМПОНЕНТІВ У ПАЦІЄНТІВ ІЗ ГОСТРИМ І РЕЦИДИВУЮЧИМ ЦИСТИТОМ: СТАНДАРТИЗОВАНА ОЦІНКА ЗА ACSS — *Нікітін О.Д., Грицай В.С., Кліменко Я.М., Самчук П.О., Рєзніков Г.Д.,Ясинецький М.О., Оніс Р.О., Метельський С.О., Квач М. Д.*	**58**	*EVALUATION OF THE CLINICAL RESULTS OF THE ADDITIONAL USE OF A COMBINATION OF D-MANNOSE, CRANBERRY EXTRACT, AND OTHER HERBAL COMPONENTS IN PATIENTS WITH ACUTE AND RECURRENT CYSTITIS: STANDARDIZED ASSESSMENT USING ACSS — Nikitin O.D., Hrytsai V.S., Klymenko Y.M., Samchuk P.O., Reznikov H.D., Yasynetskyi M.O., Onis R.O., Metelskyi S.O., Kvach M. D.*

DOI: https://zenodo.org/records/23066990

Зміст:		**Content:**
Клінічні аспекти медицини транспорту	**58**	**Clinical Aspects of Transport Medicine**
ПРИХІЛЬНІСТЬ ДО ДОТРИМАННЯ НАВАНТАЖУВАЛЬНИХ РЕЖИМІВ ПРИ КАРДІОРЕАБІЛІТАЦІЇ ТУЧНИХ ПОСТІНФАРКТНИХ ПАЦІЄНТІВ — *Жукова Ю.Б.*	**70**	ADHERENCE TO EXERCISE REGIMENS DURING CARDIAC REHABILITATION IN OBESE POST-MYOCARDIAL INFARCTION PATIENTS — *Zhukova Y. B.*
Гігієна, епидеміологія, екологія	**78**	**Hygiene, Epidemiology, Ecology**
ТОКСИКОЛОГІЧНА ОЦІНКА ВПЛИВУ ДІОКСИДУ ХЛОРУ ТА ЙОГО ПОХІДНИХ НА ОРГАНІЗМ — *Мокієнко А.В.*	**78**	TOXICOLOGICAL ASSESSMENT OF THE IMPACT OF CHLORINE DIOXIDE AND ITS DERIVATIVES ON THE ORGANISM — *Mokiienko A..V.*
РОЛЬ І МІСЦЕ ДЕЗІНФЕКТОЛОГІЇ В ПРОФІЛАКТИЧНІЙ МЕДИЦИНІ — *Морозова Н.С., Марієвський В.Ф., Коробкова І.В., Головчак Г.С., Попов О.О.*	**90**	THE ROLE AND PLACE OF DISINFECTOLOGY IN PREVENTIVE MEDICINE — *Morozova N.S., Marievsky V.F., Korobkova I.V., Golovchak G.S., Popov O.O.*
Експериментальні дослідження	**11**	**The Experimental Researches**
ФАРМАКОХІМІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ КОРІННЯ ТА ЛИСТЯ *RUBUS CAESIUS* —*Радаєва І.М., Нефьодов О.О., Устянська О.В., Александрова О.І., Еберле Л.В., Цісак А.О., Грицук О.І., Сахарова Т.С., Богуцька О.Є.*	**97**	PHYTOCHEMICAL STUDY OF ROOTS AND LEAVES *RUBUS CAESIUS* — *Radaieva I.M., Nefodov O.O., Ustianska O.V., Aleksandrova O.I., Eberle L.V., Tsisak A.A., Gritsuk O.I.*
Наші вітання!	**106**	**Our Congratulations!**
70 РОКІВ ПРОФЕСОРУ ЛЕОНІДУ СЕМЕНОВИЧУ ГОДЛЕВСЬКОМУ	**106**	70TH ANNIVERSARY OF PROFESSOR LEONIDA SEMENOVYCH GODLEVSKY
Конференції	**109**	**Conferences**
ЗВІТ ПРО РОБОТУ X ПЛЕНУМУ УКРАЇНСЬКОГО НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ПАТОФІЗІОЛОГІВ «ПАТОЛОГІЧНА ФІЗІОЛОГІЯ – ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ»	**109**	REPORT ON THE WORK OF THE X PLENUM OF THE UKRAINIAN SCIENTIFIC SOCIETY OF PATHOPHYSIOLOGY "PATHOLOGICAL PHYSIOLOGY - HEALTH CARE OF UKRAINE"
Правила для авторів	**106**	**Rules for authors**

DOI: https://zenodo.org/records/23066990

УДК 614.44:614.48
DOI https://zenodo.org/records/23067209

РОЛЬ І МІСЦЕ ДЕЗІНФЕКТОЛОГІЇ В ПРОФІЛАКТИЧНІЙ МЕДИЦИНІ

Морозова Н.С., Марієвський В.Ф., Коробкова І.В., Головчак Г.С., Попов О.О.
Харківський національний медичний університет

THE ROLE AND PLACE OF DISINFECTOLOGY IN PREVENTIVE MEDICINE

Morozova N.S., Marievsky V.F., Korobkova I.V., Golovchak G.S., Popov O.O.
Kharkiv National Medical University

Authors' Information

Морозова Н.С. (Morozova N.S.) *https://orcid.org/0000-0002-8611-3777*
Коробкова І.В. (Korobkova I.V.) *https://orcid.org/0000-0003-4556-9125*
Головчак Г.С. (Golovchak H.S.) *https://orcid.org/0000-0002-3085-7036*
Попов О.О. (Popov O.O.) *https://orcid.org/0000-0003-0853-2947*
Марієвський В.Ф. (Marievsky V.F.) *https://orcid.org/0009-0002-6968-1468*

Summary/Резюме

The paper highlights the topical problems of modern disinfectology in the fight against pathogens and vectors of infectious diseases associated with the adaptive features of disinfectants, molecular mechanisms of self-defense of microorganisms that affect the effectiveness of disinfection measures and determine the requirements for various technologies for disinfection of environmental objects. The essence of the processes and social phenomena that contribute to the improvement of existing approaches to non-specific prevention of infectious diseases is considered. The issues of harmonization of approaches to the assessment and direction of convergence of domestic and foreign disinfection methods are discussed.

Key words: *disinfectology, disinfection, infectious diseases, microorganisms, vectors.*

У статті висвітлюються актуальні проблеми сучасної дезінфекційної логіки у боротьбі з патогенами та переносниками інфекційних хвороб, пов'язані з адаптивними особливостями дезінфікуючих засобів, молекулярними механізмами самозахисту мікроорганізмів, що впливають на ефективність заходів дезінфекції, а також визначають вимоги до різних технологій дезінфекції об'єктів навколишнього середовища. Розглядається суть процесів і соціальних явищ, які сприяють удосконаленню існуючих підходів до неспецифічної профілактики інфекційних хвороб. Обговорюються питання гармонізації підходів до оцінки та напрямку конвергенції вітчизняних і закордонних методів дезінфекції.

DOI: https://zenodo.org/records/23066990

Ключові слова: *дезінфектологія, дезінфекція, інфекційні захворювання, мікроорганізми, переносники.*

Епідеміологічна ситуація як в нашій країні, так і в світі загалом, аналіз рівнів інфекційної захворюваності населення та тенденція до їх зростання свідчать про необхідність удосконалення існуючих і розробки нових ефективних засобів і технологій як специфічної, так ч неспецифічної профілактики.

Актуальність вирішення цієї задачі зростає. Так, за даними ВООЗ, починаючи з 1970-х років нові інфекційні хвороби реєструються по одній і більше щороку. В теперішній час існує більше сорока захворювань, невідомих у минулому. Прикладом є: ВІЛ-інфекції, важкий гострій респіраторний синдром (ВГРС), спалахи лихоманки Ебола, хвороби Зіка, тощо. Загрози, пов'язані з цим тривожним фактом,зростають в умовах воєнного стану на різних територіях.

Визнано, що найбільш радикальним шляхом боротьби з інфекційними хворобами є імунопрофілактика. Ефективність вакцинації проти багатьох інфекцій доведена багаторічним світовим досвідом.

У теперішній час у світі виробляється більше ніж 100 різноманітних вакцин. Проте безпрецедентне зростання нових захворювань, відсутність вакцин практично до всіх нозологічних форм, які беруть участь в епідемічному процесі інфекцій, пов'язаних з наданням медичної допомоги, свідчать про те, що зараз вакцинопрофілактика ще не в змозі вирішити проблеми хоч би більшої частини інфекційних хвороб.

З цього виходить, що боротьба з інфекційними хворобами сьогодні та в найближчій перспективі значною мірою залежить разом із імунопрофілактикою від раціональної організації та використання методів і засобів неспецифічної профілактики, серед яких провідну роль відіграють дезінфектологічні методи, спрямовані головним чином на другу ланку епідемічного процесу – шляхи розповсюдження збудників у довкіллі.

Оскільки при різних інфекціях збудники потрапляючи в оточуюче довкілля, можуть деякий час зберігатися в ньому (в різних природних резервуарах інфекцій, в тому числі – в організмах переносників), є необхідним застосування відповідних дезінфекційних методів і спеціальних засобів різного призначення – дезінфікуючих (антимікробних), дезінсекційних (інсектициди, інсекторепеленти) та дератизаційних (родентициди, роденторепеленти) препаратів і приладів. Таким чином дезінфекція на відміну від антибактеріальної терапії, спрямованої на знищення патогенів в організмі хворого, має за мету знищення або усунення збудників у зовнішньому середовищі, запобігаючи новим випадкам зараження людей.

Поміж тим різні епідеміологічно значущі об'єкти довкілля потребують відповідного рівня та методів знезараження. Так, медичні інструменти, пристрої, операційна білизна, тощо, які контактують із пошкодженою шкірою та слизовими оболонками, потребують стерилізації, тобто знищення всіх мікроорганізмів, включно зі спорами бактерій.

Виходячи з цього перед дезінфекцією постає задача в сучасних умовах визначити своє місце та ефективно виконувати належну роль у боротьбі зі збудниками та переносниками інфекційних захворювань.

Однак при цьому останніми десятиліттями виявлено цілу низку проблем, вирішення яких визначає подальшу ефективність дезінфектологічних методів.

Однією з глобальних проблем охо-

DOI: https://zenodo.org/records/23066990

рони здоров'я є проблема формування стійкості до дезінфікуючих засобів не лише збудників (бактерії, віруси, найпростіші, тощо), але й їх переносників (членистоногі, гризуни).

Резистентність живих організмів до несприятливих факторів довкілля – закономірне явище. Природна стійкість обумовлює виживання виду та визначається морфо функціональними особливостями кожного мікроорганізму.

У теперішній час розроблена класифікація мікроорганізмів за ступенем стійкості до дезінфікуючих засобів, яка є відправним показником при виборі дезінфікуючого засобу для знезараження об'єкта.

Поряд із природною стійкістю у мікроорганізмів може формуватися придбана стійкість, яка є результатом адаптації мікроорганізмів до впливу бактерицидних концентрацій деззасобів, до яких відсутня природна стійкість (1).

Придбана стійкість поділяється на генетичну, обумовлену придбанням нових для мікроорганізму детермінант і модифікацій власного гену, та фенотипічну, котра супроводжується змінами клітинної стінки і цитоплазматичної мембрани (2).

Численні дослідження останніх років показали, що у формуванні придбаної стійкості мікроорганізмів до хімічних дезінфікуючих засобів відіграють роль як природні адаптаційні механізми, так і нові, що виникають, властивості, пов'язані зі змінами в їх генетичному апараті (3).

Проте механізми формування стійкості мікроорганізмів до хімічних дезінфікуючих засобів до кінця не вивчені. У зв'язку з цим актуальною є проблема моніторингу стійкості в першу чергу в лікувальних закладах, забезпечення обґрунтованої ротації дезінфікуючих засобів різного механізму дії.

Окремим напрямком в цій проблемі є вивчення адаптаційних можливостей збудника, котрі дозволяють йому тривалий час персистувати, тобто виживати в довкіллі.

Здатність до персистування збудників проявляється та стає небезпечною як факт не тільки «виживання», але насамперед – збереження ними небезпечних властивостей таких як вірулентність, інвазивність, тобто властивостей інфекційного патогена.

Швидкісне реагування бактерій у відповідь на зміни в оточуючому довкіллі, що сприяє їх виживанню, розглядається в теперішній час як стигмергічна самоорганізація бактеріальних спільнот.

Внаслідок впливу абіотичних факторів (антибіотики, фізичні та хімічні дезінфікуючі агенти, тощо) відбувається розщеплення однорідної мікробної популяції на фенотипічні варіанти, які здатні регулювати свої поведінкові реакції в різних умовах виживання (4, 5).

Стратегічними процесами підтримування життєздатності та захисту бактерій від небажаних для них факторів зовнішнього довкілля, зокрема дезінфікуючих засобів, тощо, стає перехід бактерій у різноманітні адаптаційні форми (біоплівки, некультивовані форми мікроорганізмів, L-форми, «рухливий морфотип», тощо).

Існування бактерій в адаптивно змінених формах, стійких до антибактеріальних препаратів і здатних тривало виживати на різноманітних об'єктах медичного призначення в лікувальному закладі, створює проблеми в медичній практиці та робить необхідним перегляд (уточнення або змінення) існуючих уявлень щодо механізмів процесів знезаражування різних об'єктів, а також методів оцінки дезінфекційних заходів. Збереження збудників у довкіллі в стані «спокою» під час епідемічного періоду може зумовити підтримку ендемічності осередкових територій.

DOI: https://zenodo.org/records/23066990

Таким чином персистенція у зовнішньому середовищі бактерій в різноманітних адаптаційних формах, які зберігають властивості інфекційного патогена, утворює проблеми в дезінфектологічній практиці та вказує на потребу в перегляді існуючих уявлень щодо технології процесів знезараження та методів оцінки їх ефективності.

Слід відмітити, що проблема формування, а відповідно й подолання резистентності актуальна не тільки щодо мікроорганізмів, але й щодо членистоногих, гризунів – переносників інфекційних захворювань. В результаті знижується ефективність дезінсекції та дератизації. Так, наприклад, показаною що постільний клоп демонструє 100-відсоткову резистентність до піретроїдів. Стрімке повернення постільного клопа до житла людини, зареєстроване в Північній Америці, Європі, потребує не лише вибору нових інсектицидів, але й вивчення можливості використання нових хімічних сполук для цілей дезінсекції. У великих містах Європи, зокрема в готельних комплексах, лікувальних закладах, житлових будинках відмічено формування популяції рудих тарганів, які мають високу стійкість до ряду піретроїдів.

Тематика резистентності стосовно до гризунів-переносників інфекційних хвороб також дуже актуальна. Використання ратицидів гострої дії, антикоагулянтів для регуляції чисельності гризунів у концентраціях, що постійно зростають, призводить до формування високостійких популяцій, що робить малоефективними дії по профілактиці інфекцій, переносниками яких є гризуни. Особливо це стосується міст, де кількість препаратів і частота їх застосування істотно вище, ніж у природних стаціях. Також слід мати на увазі, що актуальність цієї проблеми в Україні зростає в умовах воєнного стану.

У цьому аспекті в сучасних умовах розвитку охорони здоров'я однією з глобальних проблем є профілактика інфекцій, пов'язаних з наданням медичної допомоги (ІПНМД). Захворюваність ІПНМД значною мірою відображує якість надання медичної допомоги населенню та є важливою соціально-економічною характеристикою розвитку сучасного суспільства.

З точки зору профілактики ІПНМД не існує специфічних заходів профілактики, тому боротьба з ними залежить від регіональної організації та ефективного проведення заходів неспецифічної профілактики, поміж яких провідна роль належить дезінфектологічним заходам (дезінфекції та стерилізації).

Відповідно до Наказу МОЗ України від 03.08.2021р. № 1614 «Про організацію профілактики інфекцій та інфекційного контролю в закладах охорони здоров'я та установах/закладах надання соціальних послуг/соціального захисту населення», не передбачені фахівці з неспецифічної профілактики, - лікарі дезінфектологи.

Необхідність реалізації заходів з неспецифічної профілактики інфекційних хвороб людини визначена їх обов'язковістю. Саме обов'язковість реалізації комплексу профілактичних заходів, що включає в себе стерилізацію, дезінфекцію, дезінсекцію, дератизацію, має бути закріплена в перспективних правових актах різного рівня, що дозволить досягти найвищого рівня їх ефективності.

Слід підкреслити, що необхідність правового регулювання заходів з неспецифічної профілактики інфекційних хвороб людини визнана усією світовою спільнотою, це відображено як у національних, так і в міжнародних правових актах. В області дезінфектології найбільш широким комплексом є санітарні правила, що встановлюють і регулюють вимоги щодо неспецифічної профілактики інфекційних хвороб (6).

Згідно з традиційними підходами

DOI: https://zenodo.org/records/23066990

нормативні вимоги, викладені в санітарних правилах, повинні базуватися на результатах наукових досліджень в царині неспецифічної профілактики інфекційних хвороб, аналізі практики проведення дезінфекційних заходів з метою попередження виникнення інфекційних і паразитарних захворювань, купіруванню та ліквідації спалахів різних інфекцій, а також аналізі міжнародних вимог у цій області. Інтеграція України в міжнародну спільноту, розширення міжнародних зв'язків у галузі медицини потребує гармонізації нормативних вимог, методичних підходів, у тому числі в області дезінфектології. Разом із тим, на наш погляд, аналізуючи сучасний підхід до розробки регламентуючих документів, гармонізація національного законодавства в Україні має тенденцію до механічного копіювання норм і правил інших країн та міжнародних організацій без урахування наших національних особливостей і традицій, що склалися.

Як уже відмічалося до нормативних актів, що встановлюють обов'язкові правила, відносяться санітарні правила стосовно засобів, приладів, обладнання, матеріалів, призначених для всіх видів дезінфекції (стерилізація, дезінфекція, дезінсекція, дератизація). Це визначається значимістю заходів з неспецифічної профілактики інфекційних хвороб, а також масштабом негативних медичних, соціальних та економічних втрат, пов'язаних з ігноруванням цих заходів.

У цьому плані необхідна розробка санітарних правил, які визначають гармонізацію рецептур і методів застосування закордонних дезінфікуючих засобів, обладнання, технологій, що пропонуються на вітчизняний ринок з урахуванням умов і вимог у нашій країні.

Однак для розробки вітчизняних санітарних правил потрібні наукові, методичні дані, що містять інформацію про стан епідеміологічної ситуації в країні та у світі, прогноз її розвитку найближчим часом і на віддалену перспективу.

Проте, як показує аналіз захворюваності, ефективність роботи державних і приватних структур в галузі дезінфектології доволі низька. Причин тому багато, відмітимо деякі з них.

Перше – ліквідація в країні в ході реформи санітарно-епідеміологічної служби оперативної ланки профілактичної медицини – дезінфекційних станцій, що були укомплектовані висококваліфікованими спеціалістами, здатними забезпечувати постійний аналіз і оцінку якості дезінфекційних послуг з урахуванням епідеміологічних особливостей, з наявністю профільних лабораторій.

Друге – недостатність або повна відсутність нормативних правових актів, які мають регулювати дезінфекційну діяльність, або встановлювати вимоги до проведення неспецифічної профілактики окремих інфекційних хвороб.

Третє – незадовільна підготовка спеціалістів в області неспецифічної профілактики інфекційних хвороб.

Згідно з багаторічним вітчизняним досвідом, що базується на наукових дослідженнях, відповідних практичних спостереженнях і їх аналізі, спеціалісти з неспецифічної профілактики, тобто з дезінфектологія, представляють оперативно-виконавчу ланку профілактичної медицини. Виходячи з цього, у відділеннях інфекційного контролю обов'язково має бути спеціаліст з питань дезінфектологічної профілактики, до функцій якого входить не тільки організація та контроль проведення профілактичних заходів, але й безперервне навчання та оцінка знань персоналу.

Наукова та практична діяльність в галузі дезінфектології, яка вивчає закономірності неспецифічної профілактики інфекційних і паразитарних хвороб шляхом впливу на патогенні мікроорганізми та їх переносників, потребує за-

DOI: https://zenodo.org/records/23066990

лучення спеціалістів з різних дисциплін, а також наявності в країні профільних наукових закладів і практичних установ, зайнятих наданням послуг з дезінфекції (6).

Проведення таких досліджень потребує від спеціалістів знань не лише в області дезінфектології, але й епідеміології та інфекційних хвороб, і гігієни.

У ході розробки методів ефективної неспецифічної профілактики є необхідною оцінка збудників інфекційних хвороб, особливостей біології переносників, чутливості збудників та переносників до дезінфікуючих засобів. Потрібна оцінка об'єктів зовнішнього довкілля, що підлягають обробці.

По суті, ця діяльність потребує не лише знань в області біологічних наук, але й здатності моделювати та прогнозувати стан середовища проживання збудників інфекційних захворювань та їх переносників в умовах застосування різних дезінфікуючих засобів. Напрямки наукових досліджень в області дезінфектології повинні корелювати з ефективною роботою практичних організацій, що зайняті наданням послуг у цій сфері.

Світова наукова та експертна спільнота підтверджує, що успіх боротьби з ІПНМД залежить безпосередньо від фахівців з профілактики інфекцій (ФПІ) та рівня їх професіоналізму. Отже неспецифічна профілактика ІПНМД дезінфектологічними методами стає все більш актуальною (7).

Враховуючи вітчизняний та закордонний досвід, наявні проблеми в ЗОЗ, видається актуальним обов'язкове введення до складу відділень інфекційного контролю ЗОЗ фахівців, що мають стандартизовану підготовку та сертифікат з профілактики інфекцій. Це робить необхідним розробку спеціальних програм і планів підготовки фахівців як на до дипломному рівні, так і на етапі післядипломної освіти.

Таким чином неспецифічна профілактика завжди була попередницею імунопрофілактики, а в більшості випадків – єдиним способом запобігання виникненню та розповсюдженню інфекційних захворювань. Однак, через відсутність вакцин, неспецифічна профілактика відіграла й буде відігравати в подальшому велику, якщо не вирішальну, роль в купіруванні спалахів захворювань. Тому перед дезінфектологічною наукою та практикою стоїть завдання в сучасних умовах визначити своє місце та ефективно виконувати роль у боротьбі зі збудниками та переносниками небезпечних інфекційних захворювань.

Виходячи з цього необхідно прийняти адекватні заходи керування найважливішим напрямком профілактичної діяльності, втрата якого значно погіршить ситуацію в області організації та проведення заходів з неспецифічної профілактики інфекційних хвороб. Епідеміологічні наслідки такої ситуації передбачувані, враховуючи роль дезінфекційних заходів у ліквідації спалахів інфекційних хвороб і попередженню епідеміологічних наслідків, особливо в період воєнного та післявоєнного часу.

Зрештою всі ці заходи спрямовані на вирішення однієї, але дуже важливої задачі – зниження інфекційної захворюваності та ефективне запобігання епідеміологічним ускладненням.

References/ Література

1. Russell A.D. Antibiotic and biocide resistance in bacteria: comments and conclusion // J. Appl.Microbiol., 2002. — Vol. 92. — P. 171-173.
2. Russel A.D. Bacterial adaptation and resistanceto antiseptics, desinfectants and preservatives is not a new phenomenon // J. Hosp. Infect., 2004, — Vol. 57. — Issue 2. — P. 97.
3. EUCIC (European Committee on Infection Control) IPC Certificate v.2.0. European Training Program. Date of issue: December 8, 2017.

DOI: https://zenodo.org/records/23066990

4. Bernard H., Hackbarth D., Olmsted R.N., Murphy D. Creation of competencybased professional development program for infection preventionists guided by the APIC Competency Model: steps in the process. American Journal of Infection Control, 2018; 46: 12021210.
5. Fitzpatrick B., Bloore K., Blake N. Joy in work and reducing nurse burnout: from triple aim to quadruple aim. AACN Adv Crit Care. 2019; 30: 185188. Gilmartin H., Smathers S., Reese S.M. Infectio
6. Kim M., Weigand M.R., Oh S. et al. Widely Used Benzalkonium Chloride Disinfectants Can Pro mote Antibiotic Resistance // Appl Environ Microbiol., 2018. — Vol. 84. — Issue 17. — P.e01201- 18. DOI: 10.1128/AEM.01201-
7. Bridier A., Briandet R., Thomas V., Dubois-Brissonnet F. Resistance of bacterial biofilms to disinfectants: a review. Biofouling. 2011 Oct; 27 [9]: 1017–1032. doi: 10.1080/08927014.2011.626899.

Вперше надійшла до редакції 03.06.2026 р.
Рекомендована до друку після рецензування на засіданні редакційної колегії 28.09.2026 р.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТРАНСПОРТНОЇ МЕДИЦИНИ

ACTUAL PROBLEMS OF TRANSPORT MEDICINE

ISSN 1818-9385 (print)
ISSN 1818-9393 (online)

- навколишнє середовище
  environment
- професійне здоров'я
  occupational health
- патологія
  pathology

2026
№ 3 (85)

Медичний науковий журнал

DOI: https://zenodo.org/records/23066990

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТРАНСПОРТНОЇ МЕДИЦИНИ:

навколишнє середовище; професійне здоров'я; патологія

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

Засновники: Український науково-дослідний інститут медицини транспорту Міністерства охорони здоров'я України та Фізико-хімічний інститут ім. О.В.Богатського Національної Академії наук України

№ 3 (85), 2026 г.

Заснований у серпні 2005 р.

Журнал є офіційним виданням Українського наукового товариства патофізіологів

Головний редактор	д.мед.н. Р.С.Вастьянов	The editor-in-chief	R.S.Vastyanov
Науковий редактор	д.б.н. О.Г.Пихтєєва	The scientific editor	E.G.Pykhtieieva
Відповідальний секретар	к.б.н. Д.В.Большой	The responsible secretary	D.V.Bolshoy

Редакційна колегія

Д.б.н. І.А.Кравченко (Німеччина), PhD (біол) М.В.Нестеркіна, Д.мед.н. В.Жуков (Польща), Д.мед.н. С.Сушельницький (Швеція), PhD (біол) Н.С.Бадюк, Д.мед.н. А.І.Гоженко, Д.мед.н. О.В.Горша, Д.б.н. Н.М.Дмитруха, PhD (біол) Л.В.Еберле, Д.мед.н. Л.А.Ковалевська, Д.б.н. А.П.Левицький, Д.б.н. І.М.Михейцева, Д.мед.н. А.В.Мокієнко, Д.мед.н. П.Т.Муравйов, Д.мед.н. І.К.Новицька, PhD (мед.) О.А.Оленович, Д.мед.н. Є.В.Опря, Д.мед.н. Ю.Є.Роговий, Д.б.н. О.В.Третьякова, PhD (біол) А.О.Цісак

Editorial board

Dr.Biol.Sci. I.A.Kravchenko (Germany), PhD (Biol) M.V.Nesterkina (Germany), Dr. Med. Sci. W.Zhukow (Poland), PhD (Biol) N.S.Badyuk (Ukraine), Dr. Med. Sci. A.I.Gozhenko, Dr. Med. Sci. O.V.Horsha, Dr. Biol. Sci. N.M.Dmytrukha, PhD (Biol) L.V.Eberle, Dr.Med.Sci. L.A. Kovalevska, Dr.Biol.Sci. A.G.Levytsky, Dr.Biol.Sci. I.M.Mikheitseva, Dr.Med.Sci. A.V.Mokienko, Dr.Med.Sci. P.T.Muraviov, Dr.Med.Sci. I.K.Novytska, PhD (med) O.A.Olenovych, Dr.Med.Sci. Ye.V.Oprya, Dr Med.Sci. Yu.Ye.Rohovy, Dr.Biol.Sci. O.V.Tretiakova, PhD (Biol) A.O.Tsisak

Редакційна рада

Акад.НАМНУ, Д.б.н. М.Я.Головенко, Д.мед.н. Є.П.Бєлобров, Д.б.н. Л.М.Гуніна-Орлова (Гуніна), Д.мед.н. Б.А.Насибуллін, Д.мед.н. І.В.Савицький, Д.мед.н. К.О.Талалаєв, Д.мед.н. Д.Д.Іванов, Д.мед.н. С.В.Ружило, PhD (мед.) І.Л.Попович

Редакційна рада

Acad.of the NAMS of Ukraine, Dr.Biol.Sci. M.Ya.Holovenko, Dr.Med.Sci. Ye.P.Belobrov, Dr. Biol.Sci. L.M. Gunina-Orlova, Dr.Med.Sci. B.A.Nasibullin, Dr.Med.Sci. I.V.Savytskyi, Dr.Med.Sci. K.O.Talalaev, Dr.Med.Sci. D.D.Ivanov, Dr.Med.Sci S.V.Ruzhylo, PhD (med) I.L.Popovych

Адреса редакції:
вул. Канатна, 92, 65039, м. Одеса, Україна
Тел.: +380-50-988-98-94, +380-50-562-05-22
E-mail: med_trans@ukr.net

The address of editorial office:
Kanatna str., 92, 65039, Odesa, Ukraine
Phone: +380-50-988-98-94, +380-50-562-05-22
E-mail: med_trans@ukr.net

*Журнал зареєстрований Держкомітетом по телебаченню та радіомовленню України 31 травня 2005 р. Свідоцтво: серія **КВ № 9901,** ідентифікатор медіа – **R30-07168** (рішення № 1096 від 23.04.2026)*
ISSN 1818-9385 (print.), ISSN 1818-9393 (online)

*The Journal is registered by the State Committee on TV and broadcasting of Ukraine May 31, 2005. The certificate: series **КВ № 9901** media identifier – **R30-07168** (decision No. 1096 dated 04/23/2026)*
ISSN 1818-9385 (print.), ISSN 1818-9393 (online)

Рукописи не повертаються авторам. **Відповідальність за достовірність та інтерпретацію даних несуть автори статей**. Редакція залишає за собою право скорочувати матеріали по узгодженню з автором.

Manuscripts are not returned to the authors. Authors bear all responsibilities for correctness and reliability of the presented data. Edition retains the right to reduce the size of the materials in agreement with the author.

Журнал зареєстрований в міжнародній наукометричній базі Copernicus (Польща)

Роботи, що представлені в цьому номері, рекомендовані до друку Редакційною колегією журналу після сліпого рецензування

Періодичність — 4 рази на рік
Передплатний індекс 95316
Адреси електронної версії:

http: //aptm.com.ua/; http: //www.medtrans.com.ua/; http: //www.nbuv.gov.ua/portal/Chem_Biol/Aptm/texts.html

© Науковий журнал „Актуальні проблеми транспортної медицини", 2005 р.

Підписано до друку 30.09.2026 р. Гарнітура Pragmatica. Формат 64x90 / 8. Друк офсетний. Ум. печ. лист. 15,2.
Надруковано з готового макету в друкарні "ART-V". м Одеса, вул. Комітетська, 24А.